

Šifra numurs _____

1	2	3	4	5	6	7	8	kopā

21. olimpiāde Latvijas un pasaules vēsturē. III posms

2015. gada 1. aprīlī

1. variants

1. uzdevums.

Sakārto notikumus hronoloģiskā secībā!

- A Pirmā Pasaules kara beigas
- B Dzimbūšanas atcelšana Krievijā
- C Latvijas okupācija
- D 1905. gada revolūcija
- E K. Ulmaņa veiktais valsts apvērsums
- F Latvijas Republikas dibināšana
- G Latvijas – Krievijas miera līgums
- H Berlīnes mūra uzcelšana

--	--	--	--	--	--	--	--

2. uzdevums. **Ar kādām valstīm saistīti šie simboli? Kāda ir to nozīme?**

---

3. uzdevums. **Kas ir šo darbu autori?**

Ieraksti atbilstošo burtu tukšajā vietā aiz personas vārda!

Uzmanību, darbu ir vairāk kā personu. Uzmanību, arī sieviešu raksturojumi ir vīriešu dzimtē!

Vilis Lācis	
Aleksandrs Čaks	
Aspazija	
Kārlis Zāle	
Imants Ziedonis	
Emīls Dārziņš	
Jāzepts Grosvalds	
Imants Kalniņš	

- A Pasakas *Kaķīša dzirnaviņas* autors
- B *Melanholiskā valša* komponists
- C Romāna *Zvejnieka dēls* autors
- D *Epifāniju* autors
- E Brāļu kapu ansambļa autors
- F Poēmas *Mūžības skartie* autors
- G Gleznas *Baltie krusti* autors
- H Lugas *Sidraba šķidrants* autors
- I *4. simfonijas* autors

4. uzdevums.

Kuram Latvijas vēstures periodam raksturīgi?

Ieliec atbilstošo burtu pie katras parādības! Uzmanību, vienai parādībai var atbilst vairāki burti!

- A Latvija Krievijas impērijas sastāvā
- B Latvijas Republikas demokrātijas periodā
- C Latvijas Republika autoritārisma periodā
- D Latvija padomju okupācijas periodā
- E Latvija nacistiskās Vācijas okupācijas periodā

_____ Kolektivizācija	_____ Rusifikācijas politika
_____ Holokausts	_____ Civiliedzīvotāju pretlikumīga iesaukšana okupācijas varas bruņotajos spēkos
_____ Saeimas darbība	_____ Latvijas valsts konstitūcijas izstrāde
_____ Agrārā reforma	_____ Brīva prese
_____ Jaunlatviešu kustības izveidošanās	_____ Masveida deportācijas
_____ Vispārējās vēlēšanu tiesības	_____ Vadoņa kults
_____ Pirmais romāns latviešu valodā	_____ Nacionālkomunistu darbība

5. uzdevums

Izpēti karti un atbildi uz jautājumiem!

5.1. Kurā laika posmā Eiropā pastāvēja kartē attēlotā situācija? Nosauc gadus!

5.2. Kāda nozīmīga vēstures notikuma rezultātā kartēs attēlotā situācija radās?

5.3. Kāda nozīmīga vēstures notikuma rezultātā kartēs attēlotā situācija beidza pastāvēt?

5.3. Pieraksti lēgendai apzīmējumus!

POLIJA NACISTISKĀ VĀCIJA PADOMJU KRIEVIJA

1. Ko šajā karikatūrā apzīmē lācis?
Kas par to liecina?

2. Ko šajā karikatūrā apzīmē vilks?
Kas par to liecina?

3. Ko šajā karikatūrā apzīmē meitene?
Kas par to liecina?

4. Ar kādu pasaku saistīti simboli
izmantoti karikatūrā? Kādēļ, Tavuprāt,
autors izvēlējies tieši šo pasaku?

5. Kāda ir autora attieksme pret katru no notikumā iesaistītajiem? Kas par to liecina?

6. Kādu vēsturisku notikumu šī karikatūra atspoguļo?

7. Kad notika karikatūrā redzamā situācija?

8. Kādas bija karikatūrā atspoguļotā notikuma sekas?

9. Kad un kā mainījās „vilka” un „lāča” attiecības?

7. uzdevums.

Uzmanīgi izlasi avotu tekstu, lai atbildētu uz jautājumiem!

Fragments no **Latvijas Nacionālo partizānu apvienības statūtiem**, 1945.

Avots A

1§ Latvijas Nacionālo partizānu apvienība (LNPA) ir nacionāla latvju tautas militāri-politiska organizācija, kas apvieno aktīvos brīvības cīnītājus un darbojas Latvijas okupācijas varai slepeni.

[..]

3§ Apvienība atrod savas tiesības, izteiktas Apvienoto Nāciju ietvaros un spēkā esošā Latvijas Satversmē, kādēļ tā ir legāla Latvijas valsts organizācija un var izteikt zināmas latvju tautas daļas brīvo gribu.

4§ Apvienība uzstāda par savu augstāko mērķi cīnīties ar ieročiem rokās un politiski, kopā ar latvju tautas lielāko vairumu par neatkarīgās demokrātiskās Latvijas Republikas atjaunošanu, 1940. gada 17. jūnijā nolaupītās brīvības atgūšanu un atjaunotā valstī tādu reformu izvešanu, kas paceltu visas latvju tautas labklājību, veicinātu latvju kultūras uzplaukumu un nodrošinātu Latvijas valsts patstāvību un neatkarību.

Partizānu svinīgais solījums, 1945.

Avots B

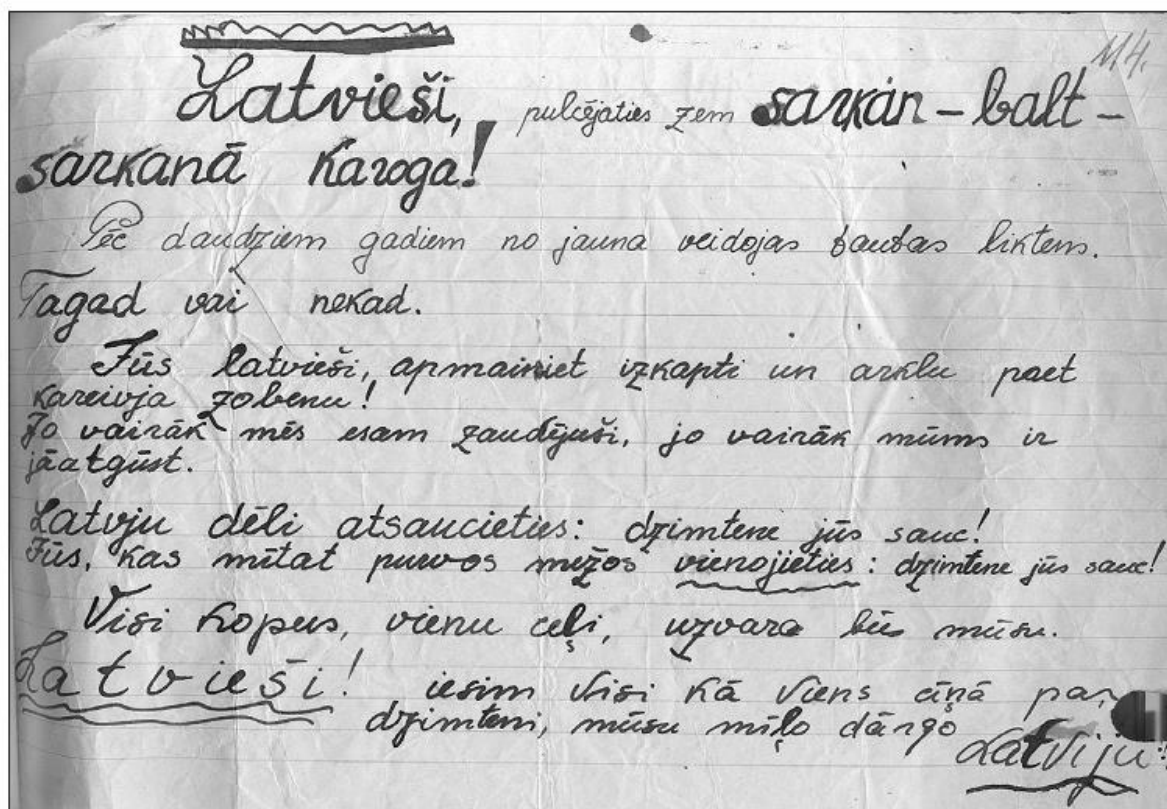
Es, Latvijas nacionālais partizāns, svinīgi apsolos ievērot Latvijas Nacionālo Partizānu Apvienības statūtus uz statūtu pamata dotās instrukcijas, pavēles un paklausīt bez ierunām saviem priekšniekiem.

Es apsolos būt pret visiem taisnīgs, ievērot Latvijas likumus un visus man uzticētos pienākumus veikt pēc labākās sirdsapziņas, par godu Dievam un manai dzimtenei – brīvai, neatkarīgai Latvijai.

Uzsaukums "Latvieši – pulcējaties zem sarkanbaltsarkanā karoga!"

Avots C

Autors: Latvijas Tēvzemes sargu (partizānu) apvienība, 1945

Fragments no grāmatas „Latvijas PSR vēsture”. Izdota Rīgā 1986. gadā.

Avots D

Daudzi budži un citi kapitālisti pret padomju varas pasākumiem izvērta negantu cīņu. Šķiru cīņu stipri saasināja arī tas, ka vācu fašistiskie okupanti, no Latvijas PSR teritorijas atkāpdamies, bija atstājuši daudz speciāli atlasītu un sagatavotu teroristu un diversantu bandu, kas, slēpdamās aiz „nacionālo partizānu” un „mežabrāļu” izkārtnes, ap sevi pulcēja hitleriešu līdzskrējējus un pakalpiņus, kā arī kriminālos elementus. Budži bija šo bruņoto nacionālistu bandu sociālais pamatbalsts un rezerve. Lauki pēc kara bija kļuvuši par galveno asas šķiru cīņas fronti.

Heinrihs Strods. Latvijas nacionālo partizānu karš. 1944-1956. Rīgā 1996. gadā.

Avots E

Latvijas nacionālo partizānu cīņas likvidēja mītu par „sociālistisko revolūciju” Latvijā un daļēji nomazgāja apgalvojumu par „nacionālo valstisko negodu”, ko Latvija 1940. gadā bija ieguvusi, bez cīņas kapitulējot PSRS okupācijas ultimātam.

Jeļena Zubkova. Baltija un Kremlis. Izdota Maskavā 2008. gadā.

Avots F

Kas viņi bija – cilvēki, kuri aizgāja mežā un kurus sāka dēvēt par „mežabrāļiem”? Katrā ziņā mēģinājumi pieskaitīt viņus visus vai nu „patriotiem” vai „bandītiem” izskatās ne tikai naivi, bet vismaz nepārliciecināmi.

Neapstrīdams ir viens – pretestības kustība Baltijā bija atbilde sovjetizācijas politikai, īpaši to pavadošajām represijām un teroram. Lietuvas, Latvijas un Igaunijas aneksija 1940. gadā un tai sekojušie centieni inkorporēt tās padomju sistēmā kļuva par izaicinājumu, uz kuru Baltijas valstu pilsoņi atbildēja ar aktīvu un pasīvu pretošanos. [...] Bruņotā pretošanās nesa sagrāvi nacionālajai pagrīdei, bet nepavisam ne uzvaru padomju režīmam.

Fragments no dokumentu krājuma **Okupācijas varu politika Latvijā.** Rīgā 1999. gadā.

Avots G

Nacionālo partizānu pirmie grupējumi, pirmkārt, sāka veidoties jau 1944. gadā Latvijas Centrālās padomes vadībā. Otrkārt, par nacionālajiem partizāniem vēlāk kļuva kaujinieki, kas bija apmācīti Vācijas t. s. mazajam karam Sarkanās armijas aizmugurē. Treškārt, par nacionālajiem partizāniem kļuva iedzīvotāji, kas bija izvairījušies no iesaukšanas „brīvprātīgajā” latviešu leģionā vai Sarkanajā armijā vai dezertējuši no šīm armijām. [...] Ceturtkārt, nacionālie partizāni bija cilvēki, kuri neatzina okupācijas varu, kuriem bija piederējuši īpašumi vai kuru radi bija izsūtījumā Padomju Savienībā, kā dēļ viņi jutās apdraudēti.

Heinrihs Strods. Latvijas nacionālo partizānu karš. 1944-1956. Rīgā 2012. gadā.

Avots H

Latvijas partizānu kustība cieta trīs stratēģiskas sakāves. Pirmo, ārpolitisko sakāvi, partizāni pieredzēja vēl pirms partizānu kustības sākuma. Partizānu karš, pastāvot tautas atbalstam, var veiksmīgi attīstīties, ja partizāni saņem virsvadību, apmācību, ieročus un apgādi no trešā spēka, kas ir ieinteresēts partizānu uzvarā. Latvijas partizāniem tāda trešā spēka, kura mērķi sakristu ar nacionālo partizānu mērķiem, nebija. [...]

Otrā bija militārā sakāve. [...] Pret Latvijas nacionālajiem partizāniem vērsās milzīgs PSRS militārais pārspēks, kombinēts ar vietējiem kolaboracionistiem, modernām izlūkošanas metodēm un latviešu etnisko tīrīšanu. [...]

Trešā stratēģiskā partizānu sakāve bija nacionālo partizānu apgādes, informācijas un morālā atbalsta bāzes iznīcināšana, 1949. gada 25. martā [...] izsūtot uz Sibīriju 44 191 „kulaku” un „nacionālistu”.

Sanita Reinsone. Meža meitas. 12 sievietes par dzīvi mājās, mežā, cietumā.

Avots I

Izdots Rīgā 2015. gadā.

Otrā pasaules kara beigas Latvijā mieru neatnesa, gluži otrādi – 1944. gada otrajā pusē te sākās jauns karš, kas dramatiski pārmainīja dzīvi daudziem cilvēkiem un viņu ikdienā ienesa teroru un bailes. Meži un purvi kļuva par militāras pretošanās vietu un reizē pajumti daudziem tūkstošiem cilvēku. Mežs kļuva par politisku jēdzienu, nepakļaušanās un pagrīdes metaforu. Okupācijas varai tā bija neērta pretestības teritorija, kas jāpakļauj kontrolei, turpretim daudziem vietējiem – patvērumš, kad dzīve valstī bija kļuvusi pārāk bīstama un nepanesama. Līdz ar militārās pretošanās sākumu mežs bija divkārši jūtīga zona – ikkatrs meža apmeklējums, ogošana, sēņošana vai cita ikdienas nodarbe mežā varēja tikt uztverta ar aizdomām un raisīt gan okupācijas varasiestāžu, gan nacionālo partizānu agresiju.

ATBILDI UZ JAUTĀJUMIEM PAR AVOTIEM!

7.1. Ar kādu Latvijas vēstures notikumu saistīti visi avoti? (avoti A –I)

7.2. Kuri no piedāvātajiem avotiem uzskatāmi par vēstures pirmavotiem, kuri – par literatūru? (avoti A –I)

Vēstures pirmavoti	Literatūra

7.3. Kā Latvijas Nacionālo partizānu apvienība pamato, ka ir legāla organizācija? (avots A)

7.4. Uzsaukuma nosaukums ir “Latvieši – pulcējaties zem sarkanbaltsarkanā karoga!” **Uz kādu vēsturisku notikumu netieši atsaucas uzsaukuma autori?** Kā Tu domā – ar kādu mērķi viņi izvēlējās tieši šādu nosaukumu? (avots C)

7.5. Kuras Latvijas iedzīvotāju grupas uzrunā uzsaukuma autori? (avots C)

7.6. No kurām iedzīvotāju grupām pamatā nāca nacionālie partizāni? (Avoti D un G)

7.7. Avoti D, F un G aplūko nacionālo partizānu kustības rašanās iemeslus? **Kas kopīgs un kas atšķirīgs šo avotu skatījumā?** (avoti D, F un G)

7.8. Kādas partizānu kara grūtības min Heinrihs Strods? (avots H)

7.9. Latvijas nacionālo partizānu apvienība mūsdienās apgalvo, ka cīnījās par Latvijas valsts neatkarību. Kuri avoti apliecina viņu apgalvojumu?

7.10. H. Strods un J. Zubkova raksta par partizānu kustības rezultātiem. **Kā Tu uzskati – vai partizāni uzvarēja vai tika sakauti?**

8. uzdevums.

Viedokļa pamatošana

Iztēlojies, ka Tu esi grāmatu izdevniecības darbinieks, kura darba pienākumos ietilpst lēmumu pieņemšana par izdodamajām grāmatām. Jūsu izdevniecība plāno uz Latvijas Republikas 100-gadi izdot nozīmīgu kādam vēsturiskam notikumam veltītu izdevumu. Izdevniecība ir saņēmusi trīs priekšlikumus, bet naudas diemžēl pietiek tikai vienas grāmatas izdošanai. Izdevniecības īpašnieks uzskata, ka grāmatu vajadzētu veltīt tam notikumam, kurš atstājis visbūtiskākās sekas Latvijas vēsturē līdz mūsdienām.

Tavs uzdevums ir uzrakstīt kolēģiem vēstuli ar pamatojumu, kāpēc izvēlēties vienu no šiem piedāvājumiem:

- Otrā pasaules kara beigas
- Satversmes pieņemšana
- *Perestroikas* politikas sākums PSRS

Pirms sāc rakstīt:

- 1) apsver kurš no minētajiem notikumiem atstājis visbūtiskākās sekas Latvijas iedzīvotāju dzīvēs;
- 2) izvērtē, kuri vēstures fakti vislabāk pamato šī notikuma nozīmību;
- 3) izplāno, kā vislabāk izklāstīt savu viedokli.

Tavu darbu vērtēs pēc šādiem kritērijiem:

- 1) **Argumentācija.** Izklāsti savu viedokli skaidri un pamatoti. Izmanto vēsturiskus faktus; pārliecinies, ka tie nav kļūdaini!
- 2) **Orģinalitāte.** Pārsprieduma saturs jāveido Tev pašam. Ja lieto citātus, tad norādi to autorus.
- 3) **Izklāsta loģika** jeb darba struktūra. Sakārto savus argumentus tā, lai tie būtu viegli uztverami.
- 4) **Valoda un izmantotie jēdzieni.** Lieto vārdus atbilstoši to būtībai, neesi liekvārdīgs. Darba maksimālais garums: 200 vārdi.

Šo lapu izmanto melnrakstam!

Lined writing area consisting of multiple horizontal lines for text entry.